

در هر یک از اتاق‌های منزل یا محل کار مکانهای امن را تعیین کنید. این مکان می‌تواند زیر یک میز محکم، یا کنار دیوار داخلی به دور از پنجره باشد.

نگرانی از سه شیفته شدن مدارس شهرستان‌های تهران
مدیر کل نوسازی مدارس استان تهران نگران سه‌شیفته شدن مدارس در برخی مناطق شهرستان‌های تهران است. علی شهری در این باره می‌گوید: «متوسط تراکم در تهران ۳۲ نفر است و ۸ نفر بیشتر از سرانه متوسط کشوری است. کلاس‌هایی داریم که تا لب سکو و تخته دانش آموز نشسته و حتی امکان حرکت معلم در بین دانش‌آموزان مشکل است.» به گفته او، در دو سه سال اخیر که منابع دولت با محدودیت روبرو شد، شاهد نقش پررنگ‌تر خیرین مدرسه‌ساز در امر مدرسه‌سازی بودیم و امروز حدود نیمی از مدارس کشور خیرسازند. در استان تهران و در مهر ماه جاری دوسوم مدارس تحویلی با کمک خیرین مدرسه‌ساز ساخته شد.»

سرماز این همه نصیحت شلوغ!

«اسکناس» با موضوع انتقاد فاصله طبقاتی و چاشنی تغزل و طنز، نخستین آلبوم ری‌بی بود که با مجوز رسمی در ایران منتشر شد. بعد از آن «هیچکس» و «یاس» سروصدا کردند و استقبال از موسیقی ری‌بی تا جایی پیش رفت که سریال‌های «ترش و شیرین» و «متمم گریخت» هم در رسانه ملی این سبک از موسیقی را در تیتراژ خود به کار بردند. به مرور زمان، جامعه با نام‌های مستعار ری‌بی‌های ایرانی آشنا شد؛ رپ‌هایی که کارشان با حاشیه‌های زیادی مانند پلمپ‌های استودیوهای زیرزمینی و فیلتر شدن پیاپی‌های اینترنتی روبرو بود. حالا تعداد زیادی از دانش‌آموزان و نوجوانان ایرانی، از این ناهماهج عبور کرده‌اند و نسام خواننده‌ها و رپ‌هایی را به عنوان هنرمندان مورد علاقه‌شان برمی‌شمرند که دیگر افراد، کمتر اسمی از آنها شنیده‌اند.

«لیکا» دانش‌آموز متوسطه دوم یکی از مدارس تهران است. او یکی از علاقه‌مندان به رپ است و تفاوت رپ با سایر موسیقی‌ها را دوست دارد: «رپ، موسیقی مد روز است و نباید از دهه هشتادی‌ها انتظار داشت شجریان گوش بدهند. من هم رپ‌های ایرانی گوش می‌دهم، هم خارجی.» «لیکا» حرفش را با این سوال ادامه می‌دهد: «چرا نسل‌های قبلی فکر می‌کنند ما همیشه اشتباه می‌کنیم؟ چرا تاکید دارد باید الگوی مناسبی داشته باشیم؟ شما بگو از چه کسی تقلید کنیم؟ مگر نه این که دهه‌کده جهانی زندگی می‌کنیم، خوب بیاید قبول کنید الگوها هم جهانی‌اند.» این دانش‌آموز مقطع متوسطه دوم بعضی بایدها و نبایدها را متعلق به نسل‌های گذشته می‌داند: «موی بلند مال دختر است، دختر نباید مویش را ماشین کند و... اینتها مال نسل‌های گذشته است. در حال حاضر نمی‌شود با نسخه‌های قدیمی زندگی کرد.» لیکا برای مدل مو و آرایشش از بازیگران و خواننده‌های معروف جهان تقلید می‌کند و «ریک» رپ‌مورد علاقه الیکاست. «بیشتر آهنگ‌هایش را آنلاین اجرامی کند و این خیلی جذاب است که همزمان با دنیا آن را بتوانید گوش بدهید.» «پایند» هم از نوجوانان علاقه‌مند به رپ است. «بیشتر رپ‌های فارسی را گوش می‌دهم، اما خارجی‌ها را هم دوست دارم، به این که تنها بعضی جملاتشان را خوب نمی‌فهمم، البته انگیزه‌های شده زبانم را تقویت کنم.» این دانش‌آموز متوسطه اول این که رپ‌ها از هیچ قاعده و قانونی پیروی نمی‌کنند را دوست دارد: «در دوره‌های زندگی می‌کنیم که برای این که حرفی برای گفتن داشته باشیم، باید اینها را بشناسید، چون واقعا محبوبند. رپ‌ها آدم‌های اتوکشیده‌ای نیستند و همین خیلی خوب است. طوری لباس می‌پوشند که دوست دارند و هیچ قاعده و قانونی را رعایت نمی‌کنند و همین عالی است. چرا باید مجبور باشیم همیشه خودمان را در چارچوب قرار بدهیم؟ آنها خود واقعی‌شان‌اند و این خیلی خوب است.»

هر کدام از ما یک رپ‌ریم

بیشترشان هدفون به گوش دارند و مدل موها هم تقریباً یک شکل است. به گفته خودشان زمان خروج از مدرسه موهایشان را روغن می‌زنند تا مرتب باشند. نحوه راه رفتن، واژه‌هایی که استفاده می‌کنند و شوخی‌هایشان شیبه هم است. این همه شباهت شاید کمی عجیب باشد. «بهراد» یکی از آنهاست و تازه از مدرسه‌ای در غرب تهران تعطیل شده و دبیرستانی است و موسیقی ایرانی را حوصله‌سربری می‌داند: «موسیقی سنتی ما هیچ هیجانی ندارد و حوصله‌سربری است. رپ پر از هیجان است و به راحتی به هر چیزی که اعتراض یادوست داشته باشید در مورد آن حرف بزنید، می‌توانید رپ بخوانید.» آمیوش برکت، رپ‌آمریکایی از رپ‌های مورد علاقه بهراد است و او شروع می‌کند به آهنگی از او خواندن و دوستانش هماهنگ با او همان آهنگ را می‌خوانند. او معتقد است رپ به آنها کمک می‌کند تا راحت تکست بنویسند و بدون آهنگ بخوانند و بداهه شروع می‌کند به خواندن. «سرم‌از این همه نصیحت شلوغ/ بذار بخونم که دنیا خیلی کثیفه/ یامی‌کشی یا کشته‌میشی این قانون این روزهای زندگیه»

«حامی» شعر خواندن «بهراد» را قطع می‌کند و می‌پرسد: «تکند قدغن است؟ پدرم اصلا دوست ندارد، ولی من کار خودم را می‌کنم. نسل ما این شکلی است و باید همین که هستند را قبول کنیم. چرا به ما اعتماد ندارد؟ پدرم فکر می‌کند رپ گوش ندهم، فحش یاد نمی‌گیرم و این خیلی برام عجیب است!» حامی از طرفداران «گان کلی» است. «همین رپ‌ر در کنار این که مشهور است، می‌داند چقدر پول درمی‌آورد؟ پدر و مادرها فکر می‌کنند رپ‌ها آدم‌های لات و علفی‌اند، در حالی که اینطور نیست.»

گزارشی درباره علاقه دانش‌آموزان نوجوان در ایران به موسیقی رپ و تاثیرش بر سبک زندگی آنها توقع نداشته باشید «شجریان» گوش کنیم!

آموزش موسیقی نمی‌بینیم، همه رپ شده‌ایم!

ستاد مبارزه با مواد مخدر، آمار مصرف مواد مخدر در مدارس را اعلام می‌کند، بلافاصله دانش‌آموزانی در گفت‌وگو با رسانه‌ها می‌گویند، گل می‌کشند تا بتوانند تکست‌رپ بنویسند. اوایل دهه ۸۰ و ۹۰ دو پژوهش در این باره انجام شد و نتایجش نشان داد که ۶۳ درصد به موسیقی پاپ، ۱۹٫۴ درصد به موسیقی غربی و ۱۹٫۳ درصد به موسیقی رپ علاقه دارند، اما این آمارها در سال‌های اخیر تغییر کرده‌اند.

شهروند! از آن زمان که بچه‌مدرسه‌ای‌ها یاد گرفته بودند برای اضافه کردن کمی چاشنی به روزهای خسته‌کننده مدرسه، نوار کاست با آهنگ‌های آن‌ور آبی و نوار ویدیویی ممنوعه بین خودشان ردوبدل کنند، سال‌ها می‌گذرد؛ سال‌هایی به اندازه فاصله دهه ۷۰ و ۹۰، و نوجوانان و دانش‌آموزانی متفاوت. حالا داستان کمی عوض شده: نوجوانانی که حالا به مدرسه می‌روند، خودشان یک پارپر و خواننده و «تکست‌نویس»‌اند، تا جایی که هر چند یک بار که

موسیقی‌ای برای اعتراض باهیجان؟

از هیجانات موسیقی رپ استقبال می‌کنند. این معلم مقطع اول و دوم درباره میزان محبوبیت خواننده‌های زیرزمینی یا غربی می‌گوید: «بیشتر دانش‌آموزان به موسیقی‌ای که ماتحت‌عنوان زیرزمینی از آنها نام می‌بریم، گوش می‌دهند، اگر چه در میان آنها علاقه‌مندان به موسیقی غربی هم به چشم می‌خورد.» سیدی پور موسیقی را در رفتار و پوشش دانش‌آموزان تاثیر گذار دانسته و می‌گوید: «تاثیر این موسیقی در پوشش و رفتار دانش‌آموزان به خوبی مشاهده می‌شود. این فشر از خواننده‌مورد علاقه‌شان تقلید می‌کنند؛ چه در نوع پوشش و چه نوع آرایش مو. البته پوشش هم پوشش اعتراضی است مانند پوشش اعتراضی هیپی‌های دهه ۷۰-۶۰ میلادی.» او نحوه برخورد و واکنش معلم اولیاری در این موضوع موثر می‌داند: «به نظرم این رفتار ناهنجاری تخلیه‌است و نباید با آن بد برخورد کرد یا نگاه منفی به آن داشت. من به شخصه نه این دانش‌آموزان را تشویق می‌کنم نه تنبیه. در واقع آنها را می‌پذیرم به عنوان وضع شور و جنبشی که مقتضی سن‌شان است.» اما علاقه موسیقیایی دانش‌آموزان «مشایخی» که کلمات مغفول است. او معلم یکی از مدارس در مناطق محروم کرمان است: «در منطقه‌ای که ما هستیم گویش دانش‌آموزان محلی است، بنابراین بیشترین موسیقی مورد استفاده این بچه‌ها گویش‌های محلی است. البته نبودن امکاناتی همچون اینترنت سبب شده موسیقی‌ای که میان نوجوانان باب می‌شود در این مناطق مغفول بماند و دانش‌آموزان بیشتر به موسیقی‌های محلی‌شان توجه و علاقه نشان بدهند.» مشایخی برای آشنایی بیشتر دانش‌آموزان با موسیقی، موسیقی‌های پیشنهادی را برای تمرکز بیشتر بچه‌ها سر کلاس برای دانش‌آموزان می‌گذاشته و واکنش دانش‌آموزان را برایش جالب بوده: «دانش‌آموزان روزهای اول، حالت خجالت داشتند گویی موسیقی موردی خلاف عرف است که ما از آن سر کلاس استفاده می‌کنیم، اما به مرور زمان با موسیقی ارتباط برقرار کردند و توانستند احساسات‌شان را در مورد موسیقی‌ای که می‌شنوند، بیان کنند. یکی از دانش‌آموزان می‌گفت حس می‌کنم در جنگل هستم و دیدگی می‌گفت حس خوبی دارم، اما نمی‌توانم توصیف کنم.» او نکته اصلی را جای خالی موسیقی در برنامه‌های درسی می‌داند: «کاش موسیقی جزو برنامه‌های درسی بود. کاری که در جوامع دیگر اجرایی و موسیقی در مدارس تدریس می‌شود جزو برنامه‌های درسی‌شان است. در زمینه موسیقی آموزشی وجود ندارد و عملاً در مدارس چنین چیزی به چشم نمی‌خورد بخصوص در مناطق محروم که هیچ دیدگاهی نسبت به این مسأله دیده نمی‌شود. از آنجایی که موسیقی آموزش داده نمی‌شود، عموماً بچه‌ها سلیقه موسیقیایی خوبی ندارند.»

تحلیلگران مجله نیوپورک تایمز با بررسی داده‌های اپلیکیشن اسپاتیفای دریافت‌اند آهنگ‌هایی که در دوره نوجوانی گوش داده‌ایم، به نوعی سلیقه موسیقی ما را در دوران بزرگسالی شکل می‌دهد. براساس این بررسی، مهم‌ترین دوره شکل‌گیری سلیقه موسیقیایی برای مردان سنین بین ۱۳ تا ۱۶ سالگی است. نتیجه بررسی ما، متوسط ۱۴ سالگی را برای مردها به عنوان تاثیر گذارترین دوره از نظر علاقه به سبک‌های خاصی از موسیقی عنوان کرده، به طوری که در این سن ممکن است یک نوجوان برای نخستین بار به یک آهنگ یا انواع خاصی از موسیقی علاقه بسیاری پیدا کند. از طرف دیگر، این دوره برای زنان بین ۱۱ تا ۱۴ سالگی است. براساس نتایج بررسی‌های نیوپورک تایمز، زنان به احتمال قوی در ۱۳ سالگی لذت گوش دادن به آهنگ محبوب خود را تجربه می‌کنند. همچنین نتایج بررسی نشان داده شرایط محیطی و بیولوژیکی دوران کودکی تاثیر بیشتری در شکل‌گیری سلیقه موسیقیایی زنان داشته و مهم‌ترین دوره، پایان بلوغ است و این می‌تواند یک معنی داشته باشد، اهمیت دوران نوجوانی، نوجوانانی که کلمات و جملات‌شان و حتی موسیقی‌ای که از آن لذت می‌برند، برای بزرگ‌ترها کمی ناآشنا هستند. کلمات و جملاتی پی‌درپی و هماهنگ با ریتمی که دست‌ها و سر را با خود همراه می‌کند، تا شکل و شمایل متفاوتی به موسیقی بدهد.

رپ، شاخه‌ای از موسیقی که در میان نوجوانان طرفداران زیادی پیدا کرده، از دهه ۸۰ توانسته در جامعه ایران جایی برای خود دست‌وپا کند و نوجوانان زیادی را به طرفدارانش بیفزاید، تا جایی که سبک‌های مختلف موسیقی با خت راقبول کرده و از میدان رقابت با آن خود را کنار کشیده‌اند. تا حالا گفته‌ها و شنیده‌ها از آمار بالای نوجوانان طرفدار علاقه‌مند به موسیقی رپ بگویند؛ این نظر مشترک معلمانی است که در گفت‌وگو با «شهروند» از علاقه‌مندی نوجوانان به موسیقی زیرزمینی می‌گویند. سیدی پور یکی از معلمانی مناطق ۶ و ۱۱ تهران است که در توصیف علاقه نوجوانان به موسیقی می‌گوید: «از دانش‌آموز می‌خواهم شعر بخواند، نمی‌تواند، اما زمانی که از او می‌خواهم هر چه دلش می‌خواهد بخواند، پشت‌سر هم دو، سه صفحه شعر را از حفظ می‌خواند. دانش‌آموزان به رپ علاقه زیادی دارند.» او ادامه می‌دهد: «بیشتر دانش‌آموزان موسیقی رپ گوش می‌دهند. در واقع خیلی کم داریم دانش‌آموزی که به موسیقی کلاسیک یا حتی پاپ علاقه داشته باشد، البته این علاقه بیشتر به ماهیت اعتراضی موسیقی رپ برمی‌گردد. بیشتر دانش‌آموزان ما بین ۱۳ تا ۱۷-۱۶ سال قرار دارند، دوران هیجانات نوجوانی و شاید برای همین

مقتضای سنی است و شرایط اجتماعی به آن دامن می‌زند

داده تا اعتراضات‌شان را در این قالب بیان کنند، اما به‌طور کلی وجه مشترک این رده سنی در موسیقی اعتراض نیست. اتفاقاً ریتیمیک بودن و حس و حال و هیجانی است که در این نوع موسیقی وجود دارد.» این معلم تربیتی ناآشنایی نوجوانان با موسیقی سنتی ایرانی را کم‌کاری اولیا و مربیان می‌داند و می‌گوید: «نوجوانان که به دنبال شناخت نمی‌روند، ما باید زمینه‌ها و فضای این شناخت را فراهم کنیم، البته این زمینه و فضا سازی تنها مختص موسیقی نیست و ابعاد مختلفی را در بر می‌گیرد.» او ادامه می‌دهد: «موسیقی ایرانی بخصوص موسیقی محلی می‌تواند جایگزین مناسبی باشد، اما متأسفانه توجهی به این ظرفیت‌ها نداشته‌ها نمی‌شود. امروزه عصر ارتباطات است و همه دانش‌آموزان گوشی هوشمند و اینترنت دارند و به راحتی می‌توانند همزمان با اتفاقات روز دنیا پیش بروند و بعضی از این داده‌ها باب میل نوجوانان است و نمی‌شود این موضوع را کتمان کرد.»

«مقتضای سنی‌شان است و نیازی نیست دلیل دیگری برای این علاقه‌مندی جست‌وجو کنیم. اینها به اختلاف نسل‌ها بر می‌گردد. این گونه رفتارها همیشه بوده‌اند و بعد از این هم خواهند بود.» آقای فریدونی معلم تربیتی یکی از مدارس تهران است و علاقه‌مندی نوجوانان به موسیقی‌های زیرزمینی یا غربی را به سرعت بالای انتقال اطلاعات مرتبط می‌داند: «این نوع از هیجانات مختص دوران نوجوانی است و حالا با بالا رفتن سن سرعت انتقال داده‌ها این مسأله در شرایط کنونی مشهودتر شده و نمی‌توان به وضع کنونی اجتماع آن را ربط داد، اگر چه این وضع کمی این مسأله را تشدید کرده است. در مقطعی که من فعالیت می‌کنم - مقطع دوم دبیرستان، ۱۶ تا ۱۸ سال - این سن، سن اعتراض و عصیان است. چون دانش‌آموز به دنبال فردیت خود است و می‌خواهد این فردیت را به رخ دیگران هم بکشد.» فریدونی این خصوصیات را مختص هم دختران و هم پسران می‌داند: «ماهیت موسیقی رپ اعتراضی است و این فرصتی به نوجوانان

هنرزیبایی این است

«علاقه‌شان به رپ کاملاً مشهود است، علاقه‌ای که تاثیرش را می‌توان در رفتارشان دید.» فرشته جودکی یکی از معلمان مدارس دخترانه در پاسخ به گرایش دختران نوجوان به موسیقی می‌گوید. او یکی از دلایل این علاقه‌مندی را نشناختن موسیقی در این نسل می‌داند.

در میان سبک‌های مختلف دانش‌آموزان بیشتر به چه سبکی اقبال نشان می‌دهند؟

بی‌شک رپ. این علاقه‌مندی را می‌توان حتی زمانی که صحبت می‌کنند یا موسیقی گوش می‌دهند، دید. چون همزمان تمام حرکات خواننده را اجرا می‌کنند. یکی از ویژگی‌های این دانش‌آموزان علاقه‌مند این است که تندتند صحبت کردن را دوست دارند؛ مانند سبک موسیقی رپ.

این همه نفوذ موسیقی زیرزمینی را در چه می‌بینید؟

متأسفانه در عرصه موسیقی بیشترین گرایش نوجوانان به آن سوی مرزهاست و گرایش زیادی به خواننده‌ها و بازیگران آنها وجود دارد. این برمی‌گردد به این که در داخل به خوبی آنها را تغذیه نمی‌کنیم و تنها چیزی که به آن دسترسی دارند همین است. برای همین نوجوان هنر و زیبایی را در همان خوراکی که آن سوی مرزها ارایه می‌دهند، می‌بیند.

این شرایط به کم‌کاری والدین و آموزش و پرورش برمی‌گردد یا مقتضای سنی نوجوانان است؟

هر دو به نوبه خود می‌توانند تاثیر گذار باشند. این نسل اگر زیبایی‌شناسی و موسیقیایی را بفهمند بی‌شک موسیقی بهتری را انتخاب می‌کنند. یکی از ویژگی‌های بارز این نوع از موسیقی شاد بودن است و گویا همین ویژگی برای نوجوانان کافی است و در بیشتر مواقع شاید حتی به کلام نامناسب آن و ... توجهی نداشته باشند.

نبود کلاس‌های موسیقی در میان برنام‌های درسی در انتخاب دانش‌آموزان تاثیر گذار بوده است؟

قاعدتاً تاثیر گذار بوده است. چون کلاس‌هایی از این دست کمک می‌کند دانش‌آموزان موسیقی را بشناسند، البته لزوماً نه موسیقی ایرانی، چون موسیقی‌های کلاسیک خوب جهان هم می‌توانند در این آموزش‌ها جایی داشته باشند. من وقتی موسیقی سنتی که مختص سناشنان و برایان جذاب باشد را پخش می‌کردم، علاقه نشان می‌دادند، اما بی‌شک اگر حق انتخاب داشتند رپ را ترجیح می‌دادند. همه بچه‌ها موسیقی‌های زیرزمینی را حفظ هستند و با هم‌خوانی می‌کنند، البته بیشتر موسیقی زیرزمینی خودمان همه‌گیر تر هستند.

به نظر تان این نوع از موسیقی بر سبک زندگی و رفتار دانش‌آموزان اثری دارد؟

موسیقی یکی از عوامل تاثیر گذار در این بحث است. به عنوان مثال موسیقی کلاسیک و سنتی کمک می‌کند دانش‌آموزان صبورتر شوند، چون آنها تحمل ندارند و می‌خواهند زود به نتیجه برسند. این موسیقی شادی بی‌نتیجه و توخالی را در پی دارد و دانش‌آموزان ترجیح می‌دهند آن را تجربه کنند و این برمی‌گردد به این مسأله که ما شادی واقعی را برایشان مهیا نمی‌کنیم و در نتیجه نوجوانان شادی زودگذر و هیجانی را ترجیح می‌دهند، البته بدون هیچ دریافت ذهنی واقعی!

